

نقش تربیتی رسانه ملی در شکل‌گیری سبک زندگی اسلامی

زهرا کرمی

لیسانس زبان و ادبیات فارسی آموزش و پرورش بزمان

چکیده

همواره دین مبین اسلام به سبک زندگی اسلامی توجه داشته و برای جنبه‌های زندگی انسان رهنمودهایی را ارائه کرده است که در لابه‌لای آن می‌توان انسان را در مسیر رشد قرار داد. این در حالی است که در جامعه ایرانی، به تدریج بسیاری از آموزه‌های اسلامی، از جمله تربیت دینی کم‌رنگ و عرصه را برای زندگی غیردینی فراهم شده است. در این جهت، پژوهش حاضر با رویکرد اسنادی و با هدف تعیین نقش رسانه ملی در تربیت دینی، به این نتایج دست یافته که رسانه ملی به دلیل اثرگذاری بر ساحت‌های گوناگون زندگی، نقشی فراتر از تولید برنامه دارد. از این‌رو، پای‌بندی به دین و نهادینه ساختن ارزش‌های اسلامی و حذف برنامه‌های ضد دینی از مدار رسانه، بسیار با اهمیت است. بر همین اساس، تلاش کردیم قوت‌ها و ضعف‌های رسانه ملی را مشخص کنیم و سخنانی از امام رضا علیه السلام را یادآور شویم تا شاید بتوانیم برای تربیت صحیح اسلامی گامی برداریم.

کلمات کلیدی: سبک زندگی، تربیت دینی، رسانه ملی

۱. مقدمه

سبک زندگی مجموعه‌ای از الگوهای نظام‌مند رفتاری است که خاستگاه آن را باورها، ارزش‌ها و هنجارهای شکل‌گرفته در یک فرهنگ تشکیل می‌دهد. بی‌گمان پذیرش منفعلانه از سبک زندگی برای جوامع مسلمان، که از گنجینه‌ای ارزشمند در حوزه سبک زندگی بهره‌مند هستند، شایسته نیست و طبیعی است که به اقتضای اسلامی بودن جامعه ایرانی، بر سبک زندگی اسلامی تأکید ویژه شود. زمانی اهمیت این نکته چند برابر می‌شود که متوجه باشیم صرفاً سبک زندگی، بحثی کتابخانه‌ای نیست و شامل جنبه‌های زندگی فردی و اجتماعی انسان‌ها می‌شود. پس نمی‌توان آن را در قالب قانون یا بخش‌نامه ارائه کرد، بلکه برای بخش‌های مهمی از آن، باید بسترسازی مناسبی صورت گیرد و با تبلیغ همیشگی ارزش‌های دینی، به صورت هنجارهای اجتماعی درآید. در این صورت، نقش رسانه ملی به عنوان نهادی مهم در شکل‌گیری سبک زندگی، کاملاً به چشم می‌آید. رسانه و محصولات رسانه‌ای، از مهم‌ترین عوامل اثرگذار بر شکل‌گیری سبک‌های تازه زندگی یا تغییر سبک‌های زندگی هستند، به ویژه آنکه رسانه در جهان امروز، مرزها را درنوردیده و به دور دست‌ترین و دست‌نیافتنی‌ترین نقاط زمین رخنه کرده است. (فاضل قانع، ۱۳۹۲) همچنین با انتقال اطلاعات و شکل‌دهی به افکار عمومی نقش بی‌بدیلی ایفا می‌کند، به گونه‌ای که کمتر عرصه‌ای از زندگی را می‌توان یافت که رسانه در آن حضور نیافته یا در آن نقشی ایفا نکرده باشد. در این میان، رادیو و تلویزیون از نظر آموزش غیررسمی و الگوسازی، جایگاه ویژه‌ای دارند و به دلیل استفاده هم‌زمان و هماهنگ از تصویر و صدا، تأثیر انکارناپذیری بر مخاطبان خود می‌گذارند و به سبب گیرایی و جذابیت‌های خاص خود، نقش و سهم بیشتری در انتقال الگوهای رفتاری و فرهنگ‌سازی دارند؛ (شعبانی اصل، ۱۳۹۰) به گونه‌ای که اگر این الگوها، برگرفته از آموزه‌های دینی باشد و ارزش‌های مذهبی را معرفی کند، می‌تواند در تربیت دینی افراد نیز، مؤثر باشد.

در این جهت، اهل بیت علیهم السلام نیز یکی از برترین اسوه‌ها در جامعه اسلامی هستند که می‌توانند در همه زمینه‌ها، الگوی همگان باشند. بر همین اساس، انسانی که می‌خواهد سبک زندگی خود را همسو با ارزش‌های دینی قرار دهد، باید به موعظه‌های گوش فرا دهد که او را به پروردگارش نزدیک سازد و ایمان را در دل او استوار و ریشه‌دار کند. سخنان امامان نیز لبریز از ایمان و سرشار از نتایج سودمند است و از آنان فروغ حکمت می‌درخشد که باید هر انسان مسلمانی که می‌خواهد به اصول و مبادی اسلام متعهد باشد، آنها را در زندگی خود به کار بندد؛ زیرا همین اصول و آموزه‌ها توانست جامعه ستم‌پیشه دوره جاهلیت را به جامعه سرشار از فضیلت، محبت، برابری و دادگری مبدل سازد. (محمدزاده، ۱۳۸۸) در این میان، جامعه ایرانی به دلیل اینکه در حضور امام رضا علیه السلام قرار دارد، شایسته است این امام رؤف را بهتر بشناسد که این شناخت در گروی تفکر در نوع رفتار و گفتار امام رضا علیه السلام است و همسو با این شناخت است که می‌توان او را به عنوان سرمایه‌ای ارزشمند، بهتر به جهان اسلام معرفی کرد.